

Rasspecifik avelsstrategi för

GOS D'ATURA CATALA

Revidering av RAS 2021

Innehållsförteckning

Arbetet med revidering av RAS.....	2
Gos d'atura Català	3
Historik.....	3
Population	4
Nuläge	4
Mål	4
Strategier.....	4
Hälsa.....	5
Nuläge	5
Mål	5
Strategier.....	6
Mentalitet	6
Nuläge	6
Mål	7
Strategier.....	7
Exteriör.....	7
Nuläge	7
Mål	7
Strategier.....	7
Avelspolicy för Gos d'atura Català	8
Strategi för fortsatt avelsarbete 2021- 2026:	8
Rasklubbens krav för valphänvisning	9
Tabeller	10

Arbetet med revidering av RAS

Den rasspecifika avelsstrategin för Gos d'atura Català togs fram under 2004. RAS har reviderats 2012. Det som presenteras här är en utvärdering och revidering av den senaste versionen. Uppföljning och utvärderingsarbetet har skett kontinuerligt inom **Rasklubben för Gos d'atura Català** (RfG) bland annat genom Avelsberättelsen som skickas till SGVK och presenteras på årsmötet varje år. Under årsmötet har man även haft diskussioner och likaså på olika interaktiva forum. Dessvärre har man inte kunnat ordna någon avelsträff eller uppfödarträff under verksamhetsåret 2020.

Sedan 2012 har ingen hälsoenkät gjorts men det har heller inte rapporterats in några sjukdomar i någon omfattning som kan sägas beröra hela eller delar av populationen.

Det har presenterats information om nuläget och hälsostatusen, framförallt gällande HD till RfGs medlemmar genom rasklubbens tidning "Gosbladet", på hemsidan, men också RfGs Facebooksida, där man även haft möjlighet att framföra åsikter.

Med anledning av pågående pandemi har det inte funnits möjlighet till fysiska möten utan den reviderade versionen av RAS har skickats till de i rasklubben anslutna uppfödarna och de medlemmar som önskat, för påseende och kommentarer.

Uppföljnings- och utvärderingsarbetet har gjorts av Veronica Ferreira Krantz, i samarbete med Gith Jakobsson och styrelsen.

Veronica Ferreira Krantz har mångårig erfarenhet av uppfödning och ett genuint intresse för rasen. Hon har också många och goda kontakter med andra uppfödare och rasklubbar runt om i Europa, framförallt i rasens ursprungsland Spanien. Även Gith Jakobsson är uppfödare med många års erfarenhet av uppfödning och avel samt ett genuint intresse för rasens fortlevnad och utveckling.

Arbetet har bland annat bestått av:

- Flertalet arbetsmöten
- Täta e-post- och telefondiskussioner
- Genomgång av samtliga kullar födda mellan 1997 och 2020 avseende HD med hjälp av SKKs avelsdata
- Insamling och sammanställning av olika uppgifter med koppling till avelsarbetet (avelstatistik, exteriörbedömningar, MH, med mera)
- Rapportering av arbetet i klubbens tidning "Gosbladet" och på hemsida/facebook sida

Gos d'atura Català

Historik

Gos d'atura Català är en medelstor vallhund som ursprungligen kommer från Katalonien i norra Spanien. Troligen är rasen uppbyggd av korsningar mellan inhemska hundar från landet och de som en gång kom med romarna.

De liknar många av de andra europeiska vallhundarna, till exempel Old English Sheepdog från England, Berger des Pyrénées och Briard från Frankrike, Bergamasco från Italien och Cão da Serra de Aires från Portugal.

På den tiden användes inte ordet ras och värdet låg inte i utseendet, utan i hundens förmåga att utföra sina arbetsuppgifter. Rasen anses ha ändrats i mycket liten omfattning sedan sitt ursprung. Den har utfört sina arbetsuppgifter i de katalanska Pyrenéerna och har vunnit respekt hos herdarna som en av de mest lämpade hundarna för förflyttning av stora hjordar av betesdjur mellan de olika betesmarkerna. Djurbesättningar på uppemot 200 djur som flyttades långa avstånd klarade en ensam hund av att hålla kontroll på och den användes till både nöt och får.

Gos d'atura Català är en kroppsvallande hund. Den är även en duglig vakthund då herdarna oftast hade fler än en hund. En av dem tog de med vid arbetet med betesdjuren och den andre lämnades att vakta gården.

Vid den internationella utställningen i Barcelona 1929 presenterades två exemplar av rasen för första gången och blev då erkänd som ras av RSCE (Spanska Kennelklubben). Det var en hane vid namn Tac och hans mor Iris. Dessa två kom att utgöra grunden för den första rasstandard.

Sedan dess har rasen spridits och blivit introducerad som arbetshund likväl som sällskapshund i många länder världen över. I Sydamerika och Israel som vallare, i Holland, Belgien, Italien och Tyskland som sällskapshund, vilket visar att den anpassar sig väl och lever ett gott liv lika bra i hus som på gård.

Till Sverige kom de första två exemplaren av rasen 1997 från Finland. En av dem Santtulan Karambola fick den första svenskfödda kullen 1999.

1999 importerades tiken Gala de Campdurá, från Spanien som fick sin första kull 2001 och samma år importerades ytterligare en tik från Spanien, Isarda de Fogars de Montclus, som samma år fick sin första kull.

Dessa tre tikar är grunden till dagens svenska population.

Population

Nuläge

Fram till december 2020 fanns totalt 325 hundar av rasen registrerade i SKK, rasen har sedan senaste revidering ökat med 99 hundar. De äldsta registrerade hundarna är födda 1996, men alla lever inte längre och en del individer har även exporterats. I dagsläget finns ungefär 200 levande Gos d'atura Català i Sverige. Sedan 1997 har totalt 36 Gos d'atura Català importerats.

Tabell 1, registreringar i SKK

Registreringar sedan senaste revidering av RAS 2013 fram till 2020, källa SKKs avelsdata december 2020

Antal reg/år	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tikar (varav importer)	8 (1)	4 (2)	6 (1)	4 (2)	2	13 (4)	9 (1)	2 (1)	7
Hanar (varav importer)	6	0	9 (1)	1	5	4 (1)	18	7 (1)	8
Totalt:	14 (1)	4 (2)	15 (1)	5 (2)	7	17 (5)	27 (1)	9 (2)	15

Inavelsökningen för rasen har fortsatt att gå ner sedan senaste revideringen 2013, statistiken i tabellerna avser åren 2013 till 2020.

Se tabell 2 och tabell 3

Sedan 2013 har inga kullar registrerats med inavelsgrad på 6,25 procent eller högre. Sett till hela rasens population i Sverige ligger inavelsgraden sedan 2008 stadigt på under 1,6 procent. Målet i RAS 2003 var att sänka inavelsökningen då det var vanligt, framförallt i rasens ursprungsland men även i andra länder där rasen föds upp, att man använder närmare besläktade individer än kusiner i avel.

Genomsnittliga kullstorleken har legat mellan 3 och 7,7 valpar, se tabell 4.

Till avel i Sverige har totalt 67 hundar använts, 30 tikar, varav 11 är importerade och 19 svenskfödda, och 37 hanar, varav 19 utländska, 3 importerade och 15 svenskfödda, se tabell 5.

En generell rekommendation från SKK är att det maximala antalet avkommor till ett avelsdjur inte överstiger 5 % av den totala registreringssiffran under fem år.

Mål

- Ökad genetisk variation och bibehållande av en låg inavelsgrad.

Strategier

- Att verka för en låg andel nära släktskapsparningar för att på så sätt minska inavelsökningen i rasen.
- Att motverka upprepning av parningar och undvika parning av två närbesläktade individer är nödvändigt. Närmare släktskapsparningar än kusiner (6,25 procent) bör undvikas helt och helst bör man välja individer med så lågt släktskap som möjligt samt prioritera avel med nya linjer.
- Då avelsbasen är minimal i Sverige måste aveln baseras på utländskt avelsmaterial. Framförallt handlar det om användning av hanhundar utomlands, att hitta nytt avelsmaterial utomlands har blivit mycket lättare med utökningen av internetanvändningen. De flesta rasklubbar i Europa har hemsidor och även de flesta uppfödarna.
- Man bör även prioritera de begränsningar man sätter för rasen så att man inte väljer bort för många individer. Fokus ska ligga på att begränsa det som verkligen orsakar

hundarna lidande. Om man sätter kraven för högt tvingas man välja bort för många individer, vilket blir negativt för rasens genetiska variation.

- För att minska inavelsökningen och öka avelsbasen bör aveln baseras på fler individer. Man bör undvika att överanvända få individer i avel, varken tikar eller hanar bör användas till för många kullar.

Hälsa

Nuläge

Under hösten 2012 skickades en hälsoenkät ut till alla registrerade ägare av Gos d'atura Català. Av de drygt 170 hundägare som vi skickade till valde 88 att svara. Fullständig sammanställning av hälsoenkäten finns tillgänglig hos rasklubben.

Gos d'atura catalans hälsa idag (baserat på hälsoenkät, registrerade resultat och så vidare) anses mycket god. Det finns inga allvarliga hälsoproblem i rasen och endast några få enstaka fall av olika sjukdomar har redovisats antingen i hälsoenkäten eller på andra sätt.

Förekomsten av höftledsdysplasi är den vanligast förekommande defekten/sjukdomen. Det finns i nuläget (2021) 265 hundar registrerade i SKK som är över ett år, av dessa är 156 (69,3 procent) röntgade.

I RAS 2004 sattes som mål att alla avelshundar skulle vara röntgade och totalt försöka få 80 procent av alla Gos d'atura Català röntgade. Detta för att kunna göra en bättre utvärdering om hur mycket HD det verkligen finns inom rasen. Då var 36 av 45 hundar som fyllt ett år röntgade (80 procent).

För rasens och uppfödarnas val av avelsmaterial är det viktigt att så många som möjligt röntgas och vi kan hjälpas åt att kontrollera hur utvecklingen av HD inom rasen blir.

Av samtliga röntgade hundar från 1999 till 2020 är fördelningen: 53 har A-höfter, 56 har B-höfter, 27 har C-höfter, 16 har D-höfter och 4 har E-höfter. Det ger en totalsiffra om 69,9 procent friröntgade hundar (109 av de 156 röntgade hundarna). (SKK-avelsdata 2020-02-20)

När ursprungliga RAS skrevs (2004) fanns 69,5 procent friröntgade hundar. Andelen av de röntgade hundarna som har A eller B höfter är något högre idag.

Statistiken i SKKs avelsdata är endast baserad på svenskfödda hundar (med undantaget av vissa tidiga import) vilket gör att statistiken inte blir helt korrekt, men för enkelhetens skull bör vi använda den.

65 hundar har genom åren ED- röntgats genom åren av dessa har endast tre individer haft ED.

Mål

- En god hälsa som möjliggör ett långt liv utan hälsostörningar.
- Att andelen HD inom rasen minskar till under 20 %
- Öka antal röntgade hundar till 80 procent inom en femårsperiod.
- Att alla hundar som går i avel har känd HD status.
- Bibehålla rasens goda reproduktionsförmåga (parning, dräktighet, valpning och omhändertagandet av valparna).

Strategier

- Att till avel endast använda friska och sunda hundar utan kliniska symtom genom att ur avel utesluta hundar som visar kliniska symtom på någon ärftlig sjukdom och iaktta försiktighet om den genetiska arvsgången är okänd.
- Att uppfödarna tar ansvar över att höftledsröntga sina tänkta avelsdjur men också över att informera och motivera sina valpköpare till att låta höftledsröntga sina hundar oavsett om de tänkt låta dem gå i avel eller inte.
- Att inte använda hundar med grad D eller E i avel och iaktta stor försiktighet vid användning av HD grad C genom att kombinera med en friröntgad hund.
- Att uppföljning görs årligen och redovisas i klubbens avelsberättelse.
- Att göra en ny utvärdering om fem år och se hur vi ligger till genom statistik och en hälsoenkät.

Mentalitet

Nuläge

Gos d'atura Català är en populär ras på grund av sitt vackra men lite rufsiga uttryck och har en tilltalande storlek. Utomhus och vid arbete är de aktiva och har mycket energi och kräver någon form av aktivering för att inte hitta på hyss. Inne är de lugna, men vill gärna vara med så de inte missar något spännande och följer efter som en svans när man förflyttar sig.

De är dugliga vakthundar som varnar så snart någon främmande dyker upp inom reviret. Älskar att bli klappade och kelade med, men har ganska stor integritet så de gillar inte att ligga på varandra eller för nära. Kommer gärna upp i soffor/säng om man så önskar, men då ska de ha egen plats där.

De har en hel del egen vilja och tar gärna initiativ. Som de flesta vallhundar är de lättlärd; på gott och ont då de lär sig "dumheter" lika snabbt och villigt som de lär sig festliga tricks.

I dagens samhälle måste hundarna fungera tillsammans med andra hundar, människor, barn, bilar och så vidare. I dagens samhälle fungerar det inte att ha skygga, rädda eller aggressiva hundar. Vi kan heller inte betrakta rasen som en brukshund som ska tränas flera timmar per dag.

Rasens ursprung är som vallhund, eller närmare bestämt användes rasen för förflyttning av stora hjordar mellan betesmarkerna.

Idag är de mer och mer sällskapshundar, de är aktiva och anpassningsbara. Älskar aktivitet på deras egna villkor och kan uppfattas som egensinniga. De har egen vilja och en hel del temperament. De kan verka ointresserade av främmande människor, vilket är en lämplig egenskap när de arbetar som vallhundar.

De senaste generationerna har rasen inte avlats på vallegenskaper, men heller inte på bruksegenskaper. De ska vara modiga och tappra, vilket är nödvändigt vid olika vaktuppdrag. De har visat att de kan tränas inom de flesta hundsporter och en Gos d'atura Català tackar inte nej till aktivering. Rasen är idag en aktiv sällskapshund som älskar aktivering och motion, är pigg och alert, men ska kunna koppla av när inget händer. Den ska också, utan problem och med tillåtelse av förare, kunna hanteras av andra personer än föraren.

Sedan 1999 har 40 hundar genomfört MH, varav 16 hanar och 24 tikar. Endast två hundar har brutit, och vi har sedan några år ett spindeldiagram för rasen.

Sedan den 1 maj 2012 finns en ny mentalbeskrivning, BPH (beteende och personlighetsbeskrivning hund). Den ska vara mer anpassad för vår ras än MH, då MH i första hand utvecklades för bruks- och tjänstehundar.

Sedan 2012 har 30 hundar startat på BPH varav 29 har genomfört.

Det är dessa två verktyg som idag finns för beskrivning och kartläggning av hundens mentalitet, personlighet och beteende. För att kunna sätta in åtgärder, eller ens lägga upp en plan, behöver vi få fler resultat.

Mål

- Att bibehålla rasens mentala egenskaper såsom vakt- och vallegenskaper. Detta genom att till avel endast använda mentalt stabila, sunda och mentalt rastypiska hundar.
- Att få fler hundar mentalbeskrivna genom BPH och att alla svenska avelsdjur bör mentalbeskrivas innan parning.

Strategier

- Genom att undvika att till avel använda hundar vars mentala egenskaper avviker för mycket från rasens standard i form av överdrivet aggressiva, skygga, rädda eller skarpa individer. Detta görs lämpligast genom att avelsdjuren mentalbeskrivs och att man utifrån dessa resultat väljer bort de avelsdjur som visar för stor skärpa, aggressivitet, skygghet och rädsla.
- Ett stort ansvar ligger hos uppfödarna att informera om rasens egenskaper och välja valpköpare utefter dessa.
- Även här ligger en stor del av ansvaret på uppfödarna att informera och finna sätt att motivera och uppmuntra sina valpköpare till att låta beskriva sina hundar (BPH).

Exteriör

Nuläge

Rasen har idag en god exteriör och vi bör arbeta för att behålla denna. Det finns dock en tendens idag till att hundarna blir större och större. På många utställningar syns hundar som inte håller måtten i standarden och likaså är det vanligt med mankhöjdsangivelser på hanhundslister och valphänvisningslister i de olika rasklubbarna runt om i Europa. Enligt rasstandarderna ska hanarna vara 47-55 centimeter i mankhöjd och tikarna 45-53 centimeter.

Pälsen ska inte vara så riklig att kroppens konturer döljs, inte heller överdrivet lång. Pälsens kvalitet skall alltid värderas högre än längd och mängd. Veka mellanhänder och utåtvidna tassar är ett vanligt fel som bör undvikas då det inte är önskvärt då det påverkar hundens hälsa och funktionalitet.

Likaså kan man se en tendens till uppdelning mellan utställningshundar och arbetshundar, framförallt när det gäller exteriören.

Mål

- Funktionell exteriör som överensstämmer med rasstandarderna. Motverka ytterligheter genom att till avel välja individer vilka har god överensstämmelse med rasstandarderna.
- Fortsätta motverka tendenser till uppdelning i olika typer inom rasen.

Strategier

- För att vi inte ska få för stora hundar bör man undvika att använda de största individerna i avel och inte alls de som inte håller standardens max och minimimått. Man bör prioritera de hundar som ligger mitt i skalan på standarderna. Även föräldrars och syskons storlek ska tas i beaktande vid val av avelsdjur
- Alla hundar som används i avel ska ha en god överensstämmelse med rasstandarderna och inte ha fel som anses som allvarliga eller diskvalificerande enligt rasstandarderna.

Avelspolicy för Gos d'atura Català

Målet är att väcka intresse för och främja avel av mentalt och fysiskt sunda vall-, vakt- och exteriört fullgoda Gos d'atura Català. Rasens utveckling grundas på uppfödarnas val av avelsdjur samt på den användning dessa avelsdjur har.

Ärftlig variation är en förutsättning för rasens möjlighet att fortleva. Därför ska aveln vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar avses att aveln inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion och inte tömmer rasen på genetisk variation.

För en fortsatt positiv utveckling av rasen i Sverige finns riktlinjer utarbetade av rasklubben som stöd för avelsarbetet med följande prioriteringar:

- Ökad genetisk variation och bibehållen låg inavelsgrad.
- En god hälsa som möjliggör ett långt liv utan hälsostörningar.
- Att andelen HD inom rasen minskar till under 20 %
- Öka antal röntgade hundar till 80 procent inom en femårsperiod.
- Att alla hundar som går i avel är höftledsröntgade och har känd HD-status.
- Bibehålla rasens goda reproduktionsförmåga (parning, dräktighet, valpning och omhändertagandet av valparna).
- Bibehålla rasens mentala egenskaper såsom vakt- och vallegenskaper. Detta genom att till avel endast använda mentalt stabila, sunda och mentalt rastypiska hundar - men se upp så att rasen inte blir mer avvaktande mot främmande människor.
- Att få fler hundar mentalbeskrivna genom BPH och att alla svenska avelsdjur bör mentalbeskrivas innan parning.
- Funktionell exteriör som överensstämmer med rasstandarden. Motverka ytterligheter genom att till avel välja individer vilka har god överensstämmelse med rasstandarden.
- Motverka tendenser till uppdelning i olika typer inom rasen.

Strategi för fortsatt avelsarbete 2021- 2026:

- Att verka för en låg andel nära släktskapsparningar för att på så sätt minska inavelsökningen/bibehålla en låg inavelsgrad i rasen.
- Att motverka upprepning av parningar och undvika parning av två närbesläktade individer är nödvändigt. Närmare släktskapsparningar än kusiner (6,25 procent) bör undvikas helt och helst bör man välja individer med så lågt släktskap som möjligt samt prioritera avel med nya linjer.
- Då avelsbasen är minimal i Sverige måste aveln baseras på utländskt avelsmaterial. Framförallt handlar det om användning av hanhundar utomlands, att hitta nytt avelsmaterial utomlands har blivit mycket lättare med utökningen av internetanvändningen. De flesta rasklubbar i Europa har hemsidor och även de flesta uppfödarna.
- Man bör även prioritera de begränsningar man sätter för rasen så att man inte väljer bort för många individer. Fokus ska ligga på att begränsa det som verkligen orsakar hundarna lidande. Om man sätter kraven för högt tvingas man välja bort för många individer, vilket blir negativt för rasens genetiska variation.
- För att minska inavelsökningen/bibehålla en låg inavelsgrad och öka avelsbasen bör aveln baseras på fler individer. Man bör undvika att överanvända få individer i avel, varken tikar eller hanar bör användas till för många kullar.

- Att till avel endast använda friska och sunda hundar utan kliniska symtom det gör man genom att i aveln utesluta hundar som visar kliniska symtom på någon som helst sjukdom och iaktta försiktighet om den genetiska arvs gången är okänd.
- Att uppfödarna tar ansvar över att höftledsröntga sina tänkta avelsdjur men också över att informera och motivera sina valpköpare till att låta höftledsröntga sina hundar oavsett om de tänkt låta dem gå i avel eller inte.
- Att inte använda hundar med grad D eller E i avel och iaktta stor försiktighet vid användning av HD grad C genom att kombinera med en friröntgad hund.
- Att uppföljning görs årligen och redovisas i klubbens avelsberättelse.
- Att göra en ny utvärdering om fem år och se hur vi ligger till genom statistik och en hälsoenkät.
- Genom att undvika att till avel använda hundar vars mentala egenskaper avviker för mycket från rasens medel i form av överdrivet aggressiva, skygga, rädda eller skarpa individer. Detta görs lämpligast genom att avelsdjuren mentalbeskrivs och utefter dessa resultat väljer bort de avelsdjur som avviker för mycket från medel på rasen.
- Ett stort ansvar ligger hos uppfödarna att informera om rasens egenskaper och välja valpköpare utefter dessa.
- Att uppfödarna tar ansvar för att informera och finna sätt att motivera och uppmuntra sina valpköpare till att låta mentalbeskriva sina hundar (BPH).
- För att vi inte ska få för stora hundar bör man undvika att använda de största individerna i avel och inte alls de som inte håller standardens max och minimimått. Man bör prioritera de hundar som ligger mitt i skalan.
- Alla hundar som används i avel ska ha en god överensstämmelse med rasstandardens och inte ha fel som anses som allvarliga eller diskvalificerande enligt rasstandardens.

Rasklubbens krav för valphänvisning

Rasklubbens krav för valphänvisning har anpassats för att all avel ska arbeta för att uppnå målen i RAS.

Tabeller

(Källa SKK 2020)

Tabell 2

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inavelsgrad	0,6%	4%	2,3%	0%	2,5%	2,1%	1,6%	0%	0%

Rasens genomsnittliga inavelsgrad. Beräknad över 5 generationer.

Tabell 3

FÖDDA KULLAR										
Fördelning parningar i procent	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Upp t.o.m. 6,25procent	2	2	1	1	1	2	4	1	2	
6,26procent - 12,49procent	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
12,5procent - 24,99procent	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
25procent-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Tabell 4

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kullstorlek genomsnitt	6,5	4,5	6,0	3,0	7,0	6,0	6,5	7,0	7,5
Antal kullar	2	2	1	1	1	2	4	1	2

Tabell 5

	1999	-2011	Totalt	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totalt
Kullar	1999	-2011	30	2	2	1	1	1	2	4	1	2	46
Tikar	1999	-2011	30	2	2	1	1	1	2	4	1	2	30
Hanar	1999	-2011	30	2	2	1	1	1	1	4	1	1	37